

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Atlas minor Gerardi Mercatoris

Mercator, Gerhard

Amsterodami, 1610

Islandia

[urn:nbn:de:bsz:31-118360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-118360)

Nomina, à quibus & cur indita.

Situ.

Cæli & Soli qualitas.

Animalium varietas.

Imperium majorum.

ISLANDIA inter varias Oceani Occidentalis Insulas quæ Norvegiæ Regno subiectæ sunt, maxima, nomen habet à gelu, quo ex parte riget. Dicitur & Snelandia, à nive: item Gardartsholm, i. Gardarti Insula. Plerique hanc voluerunt esse antiquorum *Thulen*. Quam & Ptolemæus *Thulen* vocat, cuiusque medium ponit gradu Lat. xxx. 20. Long. 63. Hæc quinque dierum & noctium navigatione ab Orcadibus à Solino statuitur. Insula si qua alia Poëtis celebratissima, cum disjunctissimum aliquid innuerent, quasi totius Orbis remotissima. Hinc Virgilius, *Tibi serviat ultima Thule*. Verum enimverò an Thule aliqua fuerit, dubitat Sinesius, & nusquam comparere scribit Giraldus, ancipitque de eâ sententiâ distrahuntur doctiores. Plerique *Islandiam* Thulen (uti diximus) olim vocatam asseruerunt: hî tamen Saxo Grammaticus, Crantzius, Milius Iovius, Peucerus refragantur. Sed de his satis, redeo ad Islandiam. Sita est non sub Meridano primo, ut notavit quidam, sed octavo inde gradu. Longitudo ejus est C. milliarium Germanicorum, ut vulgus scriptorum habet, his addit quadraginta quatuor, dicitur Ionas. Latitudo milliarium Germ. 56. Cælum habet inclemens, ac pro majori parte inculta est, præsertim versus plagam Septentrionalem, ob austera spiracula venti Circii: qui nec frutices, ut scribit Olaus, elevari permittit. Tellus autem sementi faciendæ minimè idonea, neque ullum fert frumentum: at graminis adeo fecundum solum ferunt in hac insulâ omnes qui de eâ scripsere, ut nisi pecus à pabulo interdum arceatur, ab arvinâ ne suffocetur, periculum sit. Præter Equos & Boves nullum jumentum apud hos esse, fatetur ipse Ionas: Bovésque & Vaccæ hîc omnes cornibus carent: Oves non item. Catellos habent albos quos in pensius diligunt. Falcones candidos magnâ copiâ: sunt & Corvi candidi, agnellis & porcellis infestissimi. Vrsi item & Lepores albi. Etiam, teste nostro sapius dicto Islando, Aquilæ albicantibus caudis: quos Plinius (ut addit) Pygargos appellavit. Præter Betulam & Juniperum nullam hanc Insulam ferre Arborem, Velleius testatur. Quare lignorum maxima per universam Insulam inopia est, nisi fortè (quod interdum accidit) ex Septentrionali plagâ arbores grandiores vëtorum turbine, funditus extirpatæ naufragii instar ad hæc littora deferantur: quibus Incolæ ad usum fœcorum, ædificiorum, naviumque utuntur. Subest Regno Norvegiæ ab anno nempe 1260, quo primum hos homagium huic præstitisse, tradit idem Ionas. Quâ ratione Rex Daniæ qui & Norvegiæ eò quotannis præfectum mittit, qui in arce *Besfede* sedem suam tenet, eiq; nunc obediunt, ut quondam suis Episcopis: à quibus ad Christianam fidem sub Adelberto conversi fuere. Tempore Haraldî Pulchricomis primi Norvegiæ Monarchæ, sunt qui putant habitari cœpta: n: cum hic nempe regulorum multitudinem expulisset ex Norvegiâ, qui novas quærentes sedes, huc cum familiis commigrarunt, atque patriæ desiderium exuentes, mansere. Circa annum Christi millesimum hæc accidisse verisimile: circa annum 874. scribit nominatus Islandus Ionas, apud quem habes horum Episcoporum omnium seriem & nomina. Primum eorum Episcopum nominat Crantzius Islephum. Sub eorundem Norvegiarum imperio videtur fuisse, ante annos ducentos, ex excerptis Nicolai Zenii Eclogis, ubi legimus hanc insulam à Zichmi Frislandiæ Rege bello petitam, sed frustra, & à Regis Norvegiæ militibus præsidiarius in hac Insulâ positus repulsum.

Dividitur

ISLANDIA.

Fontes.

Mare.

Montes.

Dividitur verò Insula univerſa in totidem partes, quot ſunt Mundi cardines. Orientalem vocant *Auſtlandia-ſior duna*, Occidentale *Veſtlandia-ſior duna*, Septemtrionalem *Norilendia-ſior duna*, Meridionalem *Seydlandia-ſior duna*. Urbibus carent, montes pro urbibus habentes. Fons hic qui fumigantis aquæ vitio nativam rei cui ſublibet originem demolitur: & quicquid fumi hujus exhalatione reſpergitur, in lapideæ naturæ duri- tate tranſmutatur, formâ dumtaxat ſuperlute. Eſt & fons peſtilentis undæ, quem qui guſtaverit, perinde ac veneno proſternitur. Sunt latices cerealis poculi proprietatem imitantes. Oceanus autem Septemtrionalis in quo hæc Insula ſita eſt, tantam Piſcium copiam ſubminiſtrat, tantamque Reipublicæ Iſlandicæ utilitatem præſtat, ut non multorum Hominum, ſed totius Inſulæ ſalus & fortunæ inde pendere videantur: inde enim omnes aut vivunt, aut victum quarunt, familiæque ſuſtentant. Hic ſi velim hujus Maris Piſcium genera omnia recensere, tempus me deficiat. Aliquot verò rariora non abs re fuerit commemorare. Inter quæ Piſcis *Nabuad*: Hujus carnem ſi quis comedat, ſtatim moritur: habetque dentem in interiori capitis parte prominentem ad ſeptem cubitos. Hunc quidam pro Monocerotis cornu vendiderunt. Creditur venenis adverſari. Quadraginta ulnarum longitudinem habet bellua. *Roider*, centum triginta ulnarum eſt, caret dentibus. Ejus caro eſui accommodatiſſima gratiſſimâque; pinguedo multis morbis medetur. *Catus Britannicus*, longitudine triginta ulnarum; dentibus caret, linguamque ſeptem ulnarum habet. Eſt & maximum *Cætorum* genus quod raro apparet, Inſulæ magis quam Piſci ſimile. Inſequi minores Piſces præ corporis illa immani mole nequit, capit tamen illos ſuâ quadam arte & aſtutiâ. Alius item piſcis *Si. antus valur* dictus, totus cartilagineus, Raia aliquo modo ſimilis: ſed infinitis modis major, Inſulæ ſpeciem cum apparet, præ ſe fert, alis naves evertit. Sunt & *Seenant*, Boves marini, colore græco: & alii. Ad montes tranſeo. Iſlandia (inquit Georgius Agricola) tres ſunt Montes elati in Cælum, quorum vertices perpetuâ nive candent, radices ſempiterno eſtuant igne. Primus vocatur *Hecla*, alter *Crucis*, tertius *Helga*, id eſt ſanctus. Ab *Heclâ* non longe abſunt fodinæ Sulphuris, præne unicum Incolarum mercimonium, & veſtigal Inſulæ: Mercatores enim naves eo onuſtas evehunt. Mons ipſe cum furit, ut horribilia tonitrua inſonat, projicit ingentia ſaxa, Sulphur evomit, cineribus egeſtis omnia longè latèque complet, ut ad viciniſſimum lapidè terra coli non poſſit. Qui naturam cauſaſque ejus incendiî curioſius contemplaturi propius ad montem accedunt, facilè unâ aliquâ latente voragine vivi abſorbentur: nam & multæ ſunt, & cineribus ita teſtæ, ut nemo ſibi cavere poſſit. Locum propterea vocant carcerem ſordidarum animarum. Accedit huc, quod quum glacies ſoluta totos oſto meſes magnis molibus littori undique allidatur, horrendum ſonum edat, quem Incolæ dicunt animarum eſſe ejulatum & quiritationem. Ejuſdem naturæ alius mons nomine *Helga*. Hic mons anno 1581, teſte Iona, tanto fragore & tonitru ignes & ſaxa eructavit, ut inde ad octoginta millia grandiores machinæ bellicæ explodi putarentur. Apud hunc vorago quædam, ubi ſpectra ſe offerunt, congreſſibus hominum tam manifeſta, ut tanquam viventes accipiantur ab ignaris mortis illorum: nec deprehenditur error, priùs quàm diſparuerint umbræ. Sed hæc aut fabuloſa ſunt, aut certè Dæmonum ludibria. Ipſe Iona fabuloſa putat. Crætius Iſlandos ſpecus plerumque habitare ſcribit, ad montium latera excavatis manſiunculis. Quod idem quoque

que Olaus afferit, in primis tempore brumali. Ex ossibus Piscium domos exstruunt, penuriâ lignorum. Contra Ionas, dicit hic Tempia & domicilia ex stare satis multa ex ligno, cespite, & faxis satis magnifica & sumptuosa. Duos habet Insula Episcopatus Cathedrales, *Holm*, sub quo sunt Monasteria *Pingora*, *Remsted*, *Modur*, *Munkeniere*: *Sculbois* cui Monasteria subsunt *Uidey*, *Pynebar*, *Kirckbar*, & *Skyds*. Ex Vellei huius tabulæ auctoris tamen scriptis intelligitur novem in ea esse Monasteria: & Tempia præterea trecenta viginti novem. Episcopi autem ex Academia Haffnensi eò mittuntur, quorum alter Boreali Insulæ parti præest, alter Meridionali. Ac uterque Gymnasium publicum ædibus adjunctum habet, in quo viginti quatuor pueros suo sumptu alere & erudire tenetur. Incolæ communi tecto, victu & strato gaudent cum Iumentis. In simplicitate sanctâ vitam agunt, cum nihil amplius querant quam quæ Natura concedit. Nam & Montes habent pro Oppidis, ut diximus, & fontes pro delitiis. Beata gens, cuius paupertati nemo invidet, & inde beator quod Christianismû accepit. Sed Mercatores Angli & Dani quiescere gentem & suo contentam esse non sinunt. Nam ob piscaturam evehendam, Insulam hanc frequentantes, cum mercibus omnigenis vitia quoque nostra invexerunt. Res majorum memorabiles carminibus celebrant, vel scopulis insculptas vindicant ab oblivione. Piscibus ut plurimum victitant, quibus quoque exsiccatis & contusis, tanquam in farinam redactis, loco panis in mensâ utuntur: lauriores autem pane bis cocto. Potus olim aqua, ditioribus lac: nunc autem fruges aliunde allatas huic miscere didicerunt; & simplicis undè, postquam exteri cum iis negotiari ceperunt, oderunt haustum. Lubecenses enim, Hamburgenses, & Rostochienses quotannis hanc Insulam navibus suis frequentantes eò deferunt farinam, panem, cerevisiam, mullum, vinum, pannos Anglicos, lintea, ferrum, chalybem, aurum, argentum, mulierum vittas & ligna in usum ædificiorum & navigiorum: exportant pro his pannum Islandicum (vulgò *Wattan*) magnas sulphuris effossi moles, Pisces induratos, butyrum, sebum, vellera, ferarum pelles, Vulpes, Falcones albos, Equos, & alia istiusmodi. Piscium hæc tanta copia, ut eorum strues altissimas sub dio concinent, atque ita venum exponant, altitudine interdum ipsa ædium tecta superante. Tanta etiam butyri falsi copia, ut cistis odoratis recondant longitudine pedû quadraginta, altitudine 5, præter usitata dolia.

Sed lubet Erasmi Michaëlis versus, quos habet lib. 3. rei Nauticæ de Illandiâ adjicere:

*Ultima Parthasias Islandia spectat in Arctos,
Sub Caurum porrecta gradu: non devite tantum
Lata solo, cum vel cæcis occlusa cavernis,
Sulphura flava coquit mixtisq; extrudit arenis:
Pabula vel latis pecori gratissima pratis
Fundus, & oppletas investit gramine vales:
At vicina etiam solidos cum litora pisces
Nec numeris, nec mensurâ, certisve ferendis*

*Nomimbus stipat, ratibusque immitters certat,
Proventu siquidem vario cum excesserit uno,
Hoc vincit tamen, & cumulado Pisce redundat,
Aucta opibus fortesque animis complexa colonos,
Cujus & in Notios qua pars jacet obvia ventos
Aestuât aternis per aperta foramina flammis,
Eruclâtque globos cinerum, trepidisq; boatu,
Hecla tomans inter sparsa pice Sydera lambit.*

D ij

BRITANNIA

*Opera publica & privata.**Mores.**Victus.**Mercimonia.*